

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Михаил Иванов Груев – СУ „Св. Климент Охридски“/ Държавна агенция „Архиви“, хабилитиран в Професионално направление 2.2. – История и археология (История на България) за участие в конкурс за заемането на академичната длъжност „професор“ в СУ „Св. Климент Охридски“ по професионално направление 3.1. – Социология, антропология и науки за културата (Теория и история на културата. История на българската култура XV – XIX в. и културно наследство (публични политики, мениджмънт и социализация))

1. Законосъобразност на процедурата

Със заповед на ректора на Софийския университет „Свети Климент Охридски“ № РД 38-256/16.05.2023 г. съм определен за вътрешен член на научно жури за провеждането на конкурс за заемането на академичната длъжност „професор“ в СУ „Св. Климент Охридски“ по професионално направление 3.1. – Социология, антропология и науки за културата (Теория и история на културата. История на българската култура XV – XIX в. и културно наследство (публични политики, мениджмънт и социализация)). Конкурсът е обявен в Държавен вестник, бр. 35/18.04.2023 г. Единствен участник в него е доц. д-р Георги Александров Вълчев – преподавател в Катедрата по История и теория на културата във Философския факултет на Софийския университет. Извършеният от мен преглед на хода на процедурата по допускане до участие в конкурса и по формиране на научното жури не констатира отклонение от предписанията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането му, както и от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Съгласно предоставените документи, кандидатът отговаря както на минималните национални изисквания, заложи в ЗРАСРБ, така и на допълнителните изисквания на Софийския университет, поради което смятам, че процедурата е изцяло законосъобразна.

2. Научно-изследователска работа и приноси на кандидата

Тъй като по-ранните изследвания на доц. д-р Георги Вълчев вече са били обект на оценка и научна критика в хода на неговото академично израстване, тук ще бъдат анализирани и коментирани само публикациите му след 2010 г., когато той заема академичната длъжност „доцент“. Все пак се чувствам длъжен да отбележа, че монографията му „Чужденците в

българската следосвобожденска култура”, издадена от старозагорското издателство „Кота” през далечната вече 2001 г. и до днес остава най-сериозният принос в изследването на мястото на стотиците западни (и най-вече чешки) интелектуалци и предприемачи, вградили усилията си в изграждането на новия европейски облик на България. Следва да подчертая, че тази тема, разглеждана от Вълчев и по-широко – като български културни рецепции на „европейското” в края на XIX и началото на XX век, продължава да занимава автора в значителна част от творчеството му. Сред по-важните му публикации, предложени за рецензиране, към този тематичен кръг с известна условност биха могли да се причислят работите му върху капелмайсторския въпрос в българската музикална култура, аферата „Такела”, възникнала около кражбата на монети от нумизматичната колекция на Пловдивската народна библиотека, мястото на чехите в културното развитие на следосвобожденска България и редица други.

Вторият голям тематичен кръг, който може да бъде обособен в творчеството на Вълчев, е около публичните политики в областта на националното културно наследство, на неговата социализация и мениджмънт. Следва да се посочи, че в тази област авторът има многогодишен практически опит и отлична теоретична подготовка, които успешно се допълват в изследванията му. Като особено приносни сред тях бих посочил изследванията му в областта на музеологията и музеализацията на културното наследство. Една от темите, които Вълчев подхваща в тези публикации, и към които по-късно ще се върне, вглеждайки се във възрожденската епоха, е тази за променящите се изображения на миналото, отложени в различните институции на паметта и в частност в музеите и конюнктурните употреби на тези изображения. В тази връзка част от публикациите му съдържат и немалко критика на съвременното състояние на българските музеи и дори ирония към някои несръчни опити за търсене на евтини сензации в тях.

Тясно свързани с този тематичен кръг от изследванията на Вълчев са и публикациите му в областта на краезнанието и регионалната история. Както личи от тях, той остава привързан към историята и културното наследство на родния си Старозагорски регион и прави всичко по силите си за популяризацията и адекватното му представяне в национален контекст. Такъв характер имат изследванията му върху старозагорското туристическо дружество „Сърнена гора”, върху село Сладък кладенец, редакцията на спомените на х. Господин Славов и т. н.

Без съмнение централно място в творчеството на Георги Вълчев заемат работите му върху символния капитал на Българското възраждане. В изследванията си авторът отива отвъд фактографската реконструкция на събитията и личностите на тази епоха и се опитва да оцени тяхната значимост през динамиката в оценките за тях в по-ново време, както и през тяхната собствена рефлексивност. Съществен принос в тази насока той направи с монографичното си изследване върху Захари Стоянов през 2010 г., което, както беше вече посочено, няма да бъде обект на рецензиране. Представеният за участие в конкурса нов монографичен труд на Георги Вълчев, озаглавен: „Историята и нейните употреби.

Политически и културни употреби на миналото от Възраждането до края на Първата световна война” представлява ново надграждане на тази тема, чрез проследяване на възходите и залезите на възрожденската и средновековната тематика в политическия дискурс на следосвободенската епоха и проекциите на всичко това в науката, литературата, изобразителните изкуства и архитектурата. Изследването започва с биографични есета върху три по различен начин емблематични за възрожденската епоха личности – Паисий Хилендарски, Георги Раковски и Николай Павлович. Вълчев разглежда техните биографии като своеобразни архетипни модели, в които се разполагат първите български текстови и визуални разкази за миналото, и от които започват неговите текущи политически употреби. Този подход авторът е използвал и във втората част на изследването си, в което анализира самия процес на превръщането на възрожденската епоха в „история” и на изграждане на неговата иконография и мартирология. Отново през биографичните траектории на три знакови фигури, съставляващи сами по себе си мост между двете епохи – Захари Стоянов, Иван Вазов и Стоян Заимов и през тяхното творчество той проследява вътрешната логика на целия процес. Третата глава от изследването на Вълчев е посветена на постепенния залез на възрожденската епоха като символ и пример в началото на ХХ век и обръщането на обществения интерес и художественото творчество към времето на Средновековието. Както убедително доказва той, този обрат е активно насърчен от двореца, чиито основен обитател все повече започва да се преживява като наследник на византийските василевси. Може да се обобщи, че изследването на Вълчев върху употребите на историята представлява успешен опит за интердисциплинарно изследване, разположено на кръстопътя между класическата работа с изворите, дискурсивния културологичен анализ и историята на художествения живот в България в края на ХІХ и началото на ХХ век.

3. Преподавателска дейност

Доц. д-р Георги Вълчев е вече утвърден преподавател с повече от двадесет годишна преподавателска работа в Софийския университет. Както личи от приложената към документите Академична справка, от 2003 г. той чете бакалавърски и магистърски курсове по История на българската култура/ Възрожденски период, Културен календар и културни събития, Публични политики за опазване и социализация на културното наследство, Символният капитал на Българското възраждане, Българската култура XV – ХІХ век, Култура и регионална идентичност и История на културните институции в България. Научен ръководител е на десетки дипломанти и на четири успешно защитили докторанти. Към казаното дотук следва да се добави и неговият голям административен опит като ръководител на Катедрата по Теория и история на културата, заместник-декан на Философския факултет и заместник-ректор на Софийския университет. Споменавам това, тъй като съм дълбоко убеден, че в практико-приложните дисциплини и специалности

комбинирането на теоретичната подготовка с административния опит е една от рецептите за успешна преподавателска кариера.

4. Заключение

Убеден съм, че всичко казано по-горе, ми дава достатъчно основание убедено да гласувам „за” при избора на доц. д-р Георги Александров Вълчев на академичната длъжност „професор”.

Член на научното жури:

/доц. д-р Михаил Груев/